

Sygn. akt VII U 260/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2016 r. w Warszawie

sprawy M. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek odwołania M. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 6 grudnia 2015 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje M. B. (1) prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 14 listopada 2015 roku,
2. wniosek M. B. (1) o przyznanie odsetek od świadczenia przedemerytalnego przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.,
3. oddala odwołanie w pozostałym zakresie,
4. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz M. B. (1) kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

M. B. (1) w dniu 11 stycznia 2016r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 6 grudnia 2015r., znak: (...), odmawiającej prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Zaskarżonej decyzji odwołująca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz. 170), poprzez niewłaściwe zastosowanie i błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że pojęcie likwidacji pracodawcy nie dotyczy zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej przez osobę fizyczną.

Wskazując na powołany zarzut M. B. (1) wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy oraz przyznanie świadczenia przedemerytalnego od chwili złożenia wniosku, tj. 13 listopada 2015r. wraz z odsetkami.

W uzasadnieniu odwołania odwołująca podniosła, że na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku złożonego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych udowodniła łącznie 20 lat i 8 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych, czego organ rentowy nie kwestionował. Osiągnęła również wymagany wiek, od dnia 12 lutego 2015r. była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w W. i w okresie od 12 lutego 2015r. do 10 sierpnia 2015r. była uprawniona do zasiłku dla bezrobotnych. W okresie jego pobierania nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Następnie w dniu 13 listopada 2015r. złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne. Spełniła więc wszystkie warunki wskazane przez ustawodawcę w celu uzyskania świadczenia przedemerytalnego. Organ rentowy odmówił jednak przyznania prawa do tego świadczenia wskazując, że o likwidacji pracodawcy nie można mówić wówczas, gdy jest nim osoba fizyczna. Odwołująca z takim stanowiskiem nie zgodziła się. Przypomniała definicję pracodawcy z art. 3 k.p. i wskazała, że interpretacja Zakładu prowadzi do wykluczenia z grona uprawnionych pracowników zatrudnionych u osoby fizycznej, co jest sprzeczne z celem ustawy. To nie rodzaj pracodawcy decyduje bowiem o prawie do świadczenia przedemerytalnego, lecz utrata miejsca pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy. Analizując brzmienie przepisów odwołująca powołała szereg orzeczeń Sądu Najwyższego (odwołanie z dnia 7 stycznia 2016r., k. 2 – 7 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy zacytował art. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013r., poz. 170) i wyjaśnił, że odwołująca była zatrudniona przez osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą. O świadczenie przedemerytalne nie może tymczasem ubiegać się taka osoba, bowiem o likwidacji pracodawcy nie można mówić wówczas, gdy jej nim osoba fizyczna. Przedsiębiorca może zakończyć i wyrejestrować działalność gospodarczą, co nie oznacza, że przestaje istnieć jako podmiot zatrudniający pracowników, osoby zatrudnione nie są bowiem pracownikami działalności gospodarczej, ale pracownikami tej osoby. To oznacza, że zakończenie działalności gospodarczej nie jest likwidacją pracodawcy, co potwierdził Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 19 września 2012r. (III AUa 720/12). Wobec tego organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił M. B. (1) prawa do świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy, a nadto zaznaczył, że odwołująca nie spełnia również przesłanek z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy, ponieważ nie posiada 30 letniego stażu pracy. Wynosi on łącznie 20 lat i 8 miesięcy (odpowiedź na odwołanie z dnia 28 stycznia 2016r., k. 8 – 9 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. B. (1) ur. (...), w okresie od 27 listopada 1973r. do 27 listopada 1977r. pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców K. i Z. F., położonym w miejscowości P. G., gm. W. (oświadczenie wnioskodawcy, t. I a.r., zeznania świadka H. K., t. I a.r., zeznania świadka A. O., t. I a.r., zaświadczenie Archiwum Państwowego w P. z dnia 21 lipca 2015r., t. I a.r., zaświadczenie o wielkości użytków rolnych z dnia 20 lipca 2015r., t. I a.r., zaświadczenie o zameldowaniu na pobyt stały z dnia 13 sierpnia 2015r., t. I a.r., zaświadczenie o zameldowaniu z dnia 8 lipca 2015r., t. I a.r.).

Odwołująca w dniu (...) urodziła córkę M. B. (2), a w dniu (...) córkę J. B. (odpisy skrócone aktów urodzenia dzieci, t. I a.r.).

Od dnia 1 kwietnia 1998r. M. B. (1) prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą i opłacała z tego tytułu składki w okresach: od 1 kwietnia 1998r. do 11 października 1998r., od 1 lutego 1999r. do 15 sierpnia 1999r., od 9 października 1999r. do 14 grudnia 2000r., od 16 kwietnia 2001r. do 3 listopada 2002r., od 1 lutego 2003r. do 17 czerwca 2003r., od 3 grudnia 2003r. do 29 marca 2004r., od 26 września 2004r. do 28 kwietnia 2008r., od 1 sierpnia 2008r. do 7 grudnia 2010r., od 9 marca 2011r. do 27 marca 2012r. oraz od 26 września 2012r. do 27 września 2012r. (zaświadczenie z dnia 4 lutego 2015r., t. I a.r.).

W okresie od 10 października 2012r. do 31 lipca 2014r. M. B. (1) była zatrudniona na podstawie umowy o pracę u M. B. (3) – (...) 7, w wymiarze pełnego etatu, na stanowisku pracownika administracyjnego. W okresie zatrudnienia była niezdolna do pracy od 6 lipca 2014r. do 31 lipca 2014r. (świadczenie pracy z dnia 1 sierpnia 2014r., t. I a.r.,

potwierdzenie dla celów emerytalno – rentowych z dnia 5 października 2015r., t. I a.r.). Pracodawca zlikwidował jednak działalność gospodarczą i wypowiedział umowy pracownikom z powodu braku klientów. W związku z tym odwołująca również otrzymała wypowiedzenie umowy o pracę z w/w przyczyny (zeznania świadka M. B. (3), e – protokół, k. 23 a.s.).

Od dnia 12 lutego 2015r. odwołująca zarejestrowała się jako osoba bezrobotna i w okresie od dnia 12 lutego 2015r. do dnia 31 lipca 2015r. otrzymywała zasiłek (zaświadczenie Urzędu Pracy (...) (...)z dnia 11 sierpnia 2015r., t. I a.r.).

W dniu 14 sierpnia 2015r. M. B. (1) złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o świadczenie przedemerytalne (wniosek o świadczenie przedemerytalne, t. I a.r.). Decyzją z dnia 20 października 2015r., znak: (...), organ rentowy odmówił M. B. (1) prawa do wnioskowanego świadczenia z uwagi na okoliczność, że nie udokumentowała 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Ogólny staż pracy wyliczony przez Zakład wyniósł łącznie 20 lat i 8 miesięcy (13 lat, 3 miesiące i 5 dni okresów składkowych; 4 lata, 5 miesięcy i 1 dzień okresów nieskładkowych oraz 2 lata, 11 miesięcy i 24 dni okresów uzupełniających) (decyzja ZUS z dnia 20 października 2015r., t. I a.r.).

W dniu 13 listopada 2015r. M. B. (1) złożyła ponowny wniosek o świadczenie przedemerytalne, a w dniu 19 listopada 2015r. dołączyła wyjaśnienia pracodawcy M. B. (3) oraz skorygowane świadectwo pracy z dnia 17 listopada 2015r., w którym zostało wskazane, że stosunek pracy ustał dnia 31 lipca 2014r. na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 2 kodeksu pracy za wypowiedzeniem ze strony pracodawcy – likwidacja działalności gospodarczej (wniosek o świadczenie przedemerytalne, t. II a.r., świadectwo pracy z dnia 17 listopada 2015r., t. II a.r., pismo M. B. (3) z dnia 17 listopada 2015r., t. II a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z dnia 6 grudnia 2015r., znak: (...), ponownie odmówił M. B. (1) przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego wskazując na brak udokumentowania wymaganego 30 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz na okoliczność, iż o likwidacji pracodawcy nie można mówić wówczas, gdy jest nim osoba fizyczna. Zakończenie działalności gospodarczej jest uzasadnionym powodem wypowiedzenia umowy o pracę, ale nie jest likwidacją pracodawcy, w związku z czym wniosek o świadczenie przedemerytalne może być rozpatrywany na podstawie rozwiązania stosunku pracy z przyczyn nietyczących pracownika oraz 30 letniego stażu pracy. Staż pracy M. B. (1) wyliczony przez organ rentowy wyniósł zaś 20 lat i 8 miesięcy, czyli tyle ile wyliczono w poprzedniej decyzji (decyzja ZUS z dnia 6 grudnia 2015r., t. II a.r.). M. B. (1) odwołała się od powyższej decyzji (odwołanie z dnia 7 stycznia 2016r., k. 2 -7 a.s.).

Powyższy stan faktyczny w sprawie Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o powołane dowody z dokumentów zgromadzone w aktach rentowych M. B. (1). Ich autentyczność, jak również zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy, nie była kwestionowana przez żadną ze stron procesu, dlatego Sąd uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych.

Sąd dokonał ustaleń stanu faktycznego także na podstawie zeznań świadka M. B. (3), ponieważ były zgodne z treścią świadectwa pracy i wyjaśnień jakie na piśmie w dniu 17 listopada 2014r. złożyła świadek i potwierdzały fakt likwidacji działalności gospodarczej świadka i rozwiązanie z tego powodu stosunków pracy z pracownikami, w tym z odwołującą.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. B. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 6 grudnia 2015r., znak (...), było uzasadnione i podlegało uwzględnieniu.

W niniejszej sprawie spór między stronami postępowania dotyczył kwestii spełnienia przez odwołującą przesłanek uprawniających do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz.170). Wskazana ustawa określa zasady ustalania prawa do świadczeń przedemerytalnych przyznawanych przez ZUS oraz tryb postępowania i wypłaty.

Art. 2 ust. 1 powołanej ustawy, w sześciu punktach, zawiera enumeratywne wyliczenie kategorii osób, którym przysługuje prawo do świadczenia przedemerytalnego. Do tej kategorii należy osoba, która:

1. do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu **likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy**, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego była zatrudniona lub pozostawała w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 56 lat — kobieta oraz 61 lat — mężczyzna i posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub

2. do dnia **rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy**, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat — kobieta oraz 60 lat — mężczyzna oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn, lub

3. do dnia **ogłoszenia** upadłości prowadziła nieprzerwanie i przez okres nie krótszy niż 24 miesiące pozarolniczą działalność, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, i za ten okres opłacała składki na ubezpieczenia społeczne oraz do dnia ogłoszenia upadłości ukończyła co najmniej 56 lat — kobieta i 61 lat — mężczyzna i posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub

4. zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat, i do dnia, w którym ustało prawo do renty, ukończyła co najmniej 55 lat — kobieta oraz 60 lat — mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub

5. do dnia rozwiązania stosunku pracy **z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy**, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn, lub

6. do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego, z powodu **likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy**, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego była zatrudniona lub pozostawała w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiadała okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 34 lata dla kobiet i 39 lat dla mężczyzn.

Zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie, która spełnia szczególne warunki wymagane do przyznania tego świadczenia, jeżeli:

1. przez okres co najmniej 6 miesięcy pobierała zasiłek dla bezrobotnych i nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna,

2. w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych,

3. złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

W rozpoznawanej sprawie bezsporne było, to że M. B. (1) na datę rozwiązania stosunku pracy, tj. na dzień 31 lipca 2014r. wykazała łączny okres pracy dłuższy niż 20 lat, ale nie przekraczający 30 lat, nadto przez okres co

najmniej 6 miesięcy pobierała zasiłek dla bezrobotnych i nadal jest zarejestrowana jako osoba bezrobotna, a w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych. Ponadto ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Organ rentowy odmawiając przyznania odwołującej świadczenia przedemerytalnego odwoływał się do treści art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, ponieważ odwołująca była zatrudniona przez pracodawcę będącego osobą fizyczną. W związku z tym, wedle organu rentowego, można było rozpatrywać uprawnienie do świadczenia tylko wedle powołanego przepisu, nie zaś art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, na który z kolei powoływała się odwołująca.

Sąd nie podzielił stanowiska Zakładu uznając, że w sprawie winien mieć zastosowanie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy. Okoliczność, że M. B. (1) była zatrudniona u osoby fizycznej nie wyklucza takiej możliwości, ponieważ jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 kwietnia 2015r. (II UK 185/14, Lex nr 1681884), likwidacja pracodawcy w rozumieniu powołanego przepisu obejmuje także osobę fizyczną, która w sposób formalny i trwały zaprzestała prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Nadto Sąd Najwyższy w powołanym orzeczeniu nie podzielił stanowiska wyrażonego w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 września 2012r. (III AUa 720/12, Lex nr 1218477), na które organ rentowy powołał się w odpowiedzi na odwołanie.

W rozpatrywanej sprawie działalność gospodarcza pracodawcy M. B. (1) została zlikwidowana, co potwierdziła świadek M. B. (3), a zatem należy rozpatrzyć uprawnienie odwołującej do świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Odwołująca, zgodnie z treścią tego przepisu, do dnia rozwiązania stosunku pracy pracowała u M. B. (3) dłużej niż 6 miesięcy, ukończyła wiek 56 lat, nadto rozwiązanie z nią stosunku pracy nastąpiło z powodu likwidacji pracodawcy. M. B. (1) legitymuje się też wymaganym przez art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy okresem uprawniającym do emerytury, wynoszącym co najmniej 20 lat.

W związku z powyższym decyzja organu rentowego odmawiająca przyznania świadczenia przedemerytalnego była błędna i podlegała zmianie. Sąd ustalając termin, od którego możliwe było przyznanie odwołującej w/w świadczenia miał na względzie art. 7 ust. 1 oraz ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, zgodnie z którym prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej, od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z dokumentami. Do wniosku dołącza się dowody uzasadniające prawo do świadczenia przedemerytalnego, w tym decyzję o utracie prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub informację o upływie 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 2 ust. 3, a także dowody wymagane do ustalenia prawa do emerytury oraz jej wysokości, określone przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W rozpatrywanej sprawie M. B. (1) złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne w dniu 13 listopada 2015r. i od tej daty domagała się przyznania świadczenia. Sąd z uwagi na brzmienie powołanego przepisu, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującej prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia następnego po dniu złożenia wniosku, czyli od 14 listopada 2015r., a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Odwołująca domagała się przyznania świadczenia przedemerytalnego wraz z odsetkami, odsetki jednak nie były przedmiotem rozstrzygnięcia przez Zakład. Z tego względu wniosek o przyznanie odsetek na zasadzie art. 477⁽⁽¹⁰⁾⁾ § 2 k.p.c. podlegał przekazaniu do rozpoznania organowi rentowemu jako nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem nie jest dopuszczalne dochodzenie przed Sądem świadczenia z ubezpieczenia społecznego, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 1999r., II UKN 204/09, OSNP 2001/5/169).

Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015r., poz. 1800) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddział w W. na rzecz M. B. (1) kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wskazana kwota wynika z brzmienia w/w rozporządzenia obowiązującego od daty 1 stycznia 2016r., odwołanie wpłynęło bowiem po tej dacie.

ZARZĄDZENIE

(...)